

การประเมินโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียน
บ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) โดยใช้แบบจำลองการประเมินของเคิร์กแพทริก
Evaluation of the Competency-Based Curriculum Development at
Ban Kleadkeaw (Sise) School Using Kirkpatrick's Evaluation Model

อัยริน ยามา¹ และมัธดี แวดรามแม²

Ireen Yama¹ and Mahdee Waedramae²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

²ค.ด.(การวัดและประเมินผลการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

¹Student, Master of Education Student Program in Research and Evaluation, Faculty of
Education, Prince of Songkla University Pattani Campus.

²Ph.D. (Educational Measurement and Evaluation), Assistant Professor
Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani campus
Corresponding Author e-mail: ireen2565@gmail.com

Received: 11-04-2024 Revised: 12-03-2024 Accepted: 12-06-2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) โดยใช้แบบจำลองการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง 2. เพื่อประเมินการเรียนรู้ 3. เพื่อประเมินพฤติกรรม และ 4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครู โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว(ซีเซะ) จำนวน 12 คน และนักเรียนชั้นป.3 และป.6 จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินทั้งหมด 4 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบนิเทศและแบบประเมินสมรรถนะผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง พบว่า ครูมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, $SD=0.45$) 2. ผลการประเมินการเรียนรู้ พบว่าคะแนนทดสอบหลังการจัดทำหลักสูตรของครูสูงกว่าก่อนการจัดทำหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 3. ผลการประเมินพฤติกรรม พบว่า ผลการติดตามนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.75$) 4. ผลการประเมินผลลัพธ์ ที่เกิดกับผู้เรียน จากการประเมินสมรรถนะของนักเรียนชั้นป.3 พบว่า สมรรถนะด้านการสื่อสาร มีผลการประเมินเหนือความคาดหมาย สำหรับสมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนที่อยู่ในระดับ "กำลังพัฒนา" และสมรรถนะด้านอื่น ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ "สามารถ" สำหรับนักเรียนชั้นป.6 พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง การทำงานเป็นทีม และการเป็นพลเมืองที่

เข้มแข็งได้รับการประเมินในระดับ "สามารถ" ส่วนด้านการคิดขั้นสูง การสื่อสาร และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้รับการประเมินในระดับ "กำลังพัฒนา"

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินโครงการ; หลักสูตรฐานสมรรถนะ; เคิร์กแพทริค

Abstract

This research is an evaluation study of a competency-based school curriculum development project at Ban Kleadkeaw (Sise) School using Kirkpatrick's evaluation model. The objectives of the study were to evaluate 1) reactions 2) learning 3) behavior and 4) results. The participants included 12 teachers from Ban Kleadkeaw (Sise) School and 56 students from grades 3 and 6. The research instruments consisted of four tools: a questionnaire, a test, a supervision form, and a competency evaluation form for students. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research findings were as follows: 1. Reactions evaluation - the overall satisfaction level of the teachers was high (\bar{X} = 3.98, SD = 0.45) 2. Learning evaluation - the teachers' post-test scores after the curriculum development were significantly higher than their pre-test scores at the 0.05 level 3. Behavior evaluation - the supervision of the teachers' learning management process showed an overall performance level of high (\bar{X} = 3.61, SD = 0.75) 4. Results evaluation - the assessment of competencies for Grade 3 students, the competency in communication was rated above expectations. However, the competency in living with nature and sustainable science was at the "developing" level, while most other competencies were rated at the "achieved" level. For Grade 6 students, the competencies in self-management, teamwork, and active citizenship were rated at the "achieved" level, while critical thinking, communication, and living with nature were rated at the "developing" level.

Keywords: Project Evaluation; Competency - Based Curriculum; Kirkpatrick

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันระบบการศึกษาในประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการหนึ่งในนั้นคือการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถตรงตามที่ตลาดแรงงานต้องการและสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะที่หลากหลาย เช่น การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด การจัดทำโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วม

ของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและสามารถพัฒนาทักษะของนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคตอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

การใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นทางออกหนึ่งที่สามารถช่วยตอบสนองต่อความต้องการของการศึกษาในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถในการดำเนินชีวิตและการทำงาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะนั้นไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังช่วยเตรียมพวกเขาให้พร้อมรับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) โดยหลักสูตรฐานสมรรถนะเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและสังคมโลกที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การเรียนการสอนที่เน้นเฉพาะความรู้หรือเนื้อหาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพออีกต่อไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและวิทยาการทำให้ทักษะและความสามารถที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและมีความพร้อมต่อการเผชิญกับความท้าทายในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในทุกด้าน จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะขึ้น โดยใช้แนวคิดการประเมินตาม Kirkpatrick's Four-Level Training Evaluation Model (2006) เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation)
เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่จัดทำขึ้น
2. ประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation)
เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของครูที่ได้รับจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
3. ประเมินพฤติกรรม (Behavior Evaluation)
เพื่อประเมินผลการติดตามนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู
4. ประเมินผลลัพธ์ (Results Evaluation)
เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ด้านสมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ ได้แก่ (1) สมรรถนะการจัดการตนเอง (2) สมรรถนะการคิดขั้นสูง (3) สมรรถนะการสื่อสาร (4) สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม (5) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ (6) สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้ - แบบสอบถาม ความพึงพอใจ - แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาหลักสูตร - แบบบันทึกการนิเทศและแบบ ประเมินสมรรถนะผู้เรียน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากร

- ครูผู้สอนรายวิชาสามัญ จำนวน 12 คน
- นักเรียนชั้นป.3 และชั้น ป.6 จำนวน 56 คน ปีการศึกษา 2567

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินทั้งหมด 4 ฉบับ ได้แก่

3.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สอนต่อโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ฐานสมรรถนะ โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

3.2 แบบทดสอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 โดยใช้แบบทดสอบแบบ เลือกลง

3.3 แบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

3.4 แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน สรุบบรรณประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ โดยใช้แบบประเมินตามคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งจัดทำโดย สำนักทดสอบทางการศึกษา (2565)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงการและการประเมินโครงการ
- 4.2 นำจุดประสงค์ กิจกรรมของโครงการ มาวิเคราะห์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง จุดประสงค์ของโครงการกับความมุ่งหมายของการวิจัย และเครื่องมือในการประเมินโครงการ
- 4.3 ศึกษาลักษณะการสร้างเครื่องมือชนิดต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4.4 สร้างแบบสอบถามขึ้นให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 4.5 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องเสนอแนะเพิ่มเติม ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้อ่านแล้วเกิดความเข้าใจง่าย ชัดเจน ตรงตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 4.6 นำแบบสอบถาม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งได้ค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

4.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยวิธีการคำนวณของครอนบาค (Cronbach) (ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ, 2551) ได้ผลดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สอนต่อโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.93

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.77

ฉบับที่ 3 แบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบบันทึกเท่ากับ 0.97

4.6 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขโดยสมบูรณ์แล้วมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) โดยใช้แบบจำลองการประเมินของเคิร์กแพทริค (Kirkpatrick) ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง

ตาราง 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่จัดทำขึ้น

รายการ	\bar{x}	SD	แปลผล
1.โรงเรียนได้จัดการฝึกอบรมและสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก	3.67	0.49	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ	4.42	0.51	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนารายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ	4.17	0.72	มาก
4. เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.17	0.58	มาก

รายการ	\bar{X}	SD	แปลผล
5. หลักสูตรช่วยเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญให้นักเรียน	4.00	0.60	มาก
6. ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน	3.83	0.58	มาก
7. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตร	3.92	0.29	มาก
8. ความชัดเจนของแนวทางการสอนและการประเมินผลในหลักสูตร	3.67	0.65	มาก
9. ประโยชน์ของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ	4.17	0.72	มาก
10. ความมั่นใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้	3.75	0.45	มาก
11. ความพึงพอใจต่อผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากนักเรียน	3.92	0.67	มาก
12. ความพึงพอใจทั่วไปต่อหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ	4.08	0.79	มาก
รวม	3.98	0.45	มาก

จากตาราง 1 ผลการประเมินปฏิกริยาตอบสนอง พบว่า ผู้เข้ารับการประเมินมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.51$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้จัดการฝึกอบรมและสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกและความชัดเจนของแนวทางการสอนและการประเมินผลในหลักสูตร ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.49$), ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.65$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินการเรียนรู้

ตาราง 2 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูที่ได้รับจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ (n=12)

รายการ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D	df	t	p
ก่อนการจัดทำหลักสูตร	15	4.83	0.37	11	15.22	<.001
หลังการจัดทำหลักสูตร	15	11.00	0.58			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูที่ได้รับจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า คะแนนทดสอบหลังการจัดทำหลักสูตรของครูสูงกว่าก่อนการจัดทำหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการประเมินพฤติกรรม

ตาราง 3 แสดงค่าค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ

รายการ	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. การเตรียมการสอน			
ครูมีการวางแผนการสอนที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.58	0.67	มากที่สุด
ครูใช้เวลาในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับสมรรถนะที่ต้องการ	3.92	0.79	มาก
การวางแผนการสอนครอบคลุมทุกสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักเรียน	3.42	0.90	ปานกลาง
ครูได้เตรียมแผนเผชิญเหตุในกรณีที่มีการสอนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	4.25	0.75	มาก
คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	4.04	0.67	มาก
2. การจัดการเรียนรู้			
ครูสามารถจัดการเวลาในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.25	0.75	ปานกลาง
ครูใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสมรรถนะ	3.42	1.00	ปานกลาง
กิจกรรมการเรียนรู้ของครูช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.50	1.24	ปานกลาง
ครูสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.00	0.85	มาก
คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	3.54	0.82	มาก
3. การใช้สื่อและเทคโนโลยี			
ครูได้เลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสมรรถนะที่ต้องการ	3.42	1.00	ปานกลาง
ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน	3.58	1.00	มาก
ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน	3.33	0.98	ปานกลาง
สื่อและเทคโนโลยีที่ครูใช้สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น	3.25	1.14	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	3.40	0.93	ปานกลาง
4. การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์			
ครูสื่อสารเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของบทเรียนได้ชัดเจน	4.08	0.90	มาก
ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	4.00	0.85	มาก
ครูสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างสำหรับการสื่อสารสองทางระหว่างครูและนักเรียน	3.33	0.95	ปานกลาง
การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะ	3.67	0.89	มาก
คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	3.77	0.75	มาก
5. การประเมินผลการเรียนรู้			

รายการ	\bar{X}	S.D	แปลผล
ครูใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายในการวัดผลสมรรถนะของนักเรียน	3.42	1.16	ปานกลาง
การประเมินผลของครูสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและสมรรถนะที่ต้องการ	3.42	1.00	ปานกลาง
วิธีการประเมินของครูสามารถวัดความก้าวหน้าของนักเรียนในแต่ละด้านได้	3.08	0.90	ปานกลาง
ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในอนาคต	3.25	0.97	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	3.29	0.90	ปานกลาง
โดยรวม	3.61	0.76	มาก

จากตาราง 3 พบว่า การนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.76$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การเตรียมการสอน การสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์และการจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.67$) ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.75$) และ ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.82$) ตามลำดับ ส่วนการใช้สื่อและเทคโนโลยี และการประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.93$) และ ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.90$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการประเมินผลลัพธ์

ตาราง 4 แสดงผลการประเมินพฤติกรรมรายสมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ ของนักเรียนชั้นป.3

สมรรถนะ	จำนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ได้ระดับผลการประเมิน			
		เริ่มต้น	กำลังพัฒนา	สามารถ	เหนือความคาดหมาย
การจัดการตนเอง	23	-	2	21	-
การคิดขั้นสูง	23	1	7	15	-
การสื่อสาร	23	-	10	8	5
การรวมพลังทำงานเป็นทีม	23	1	10	12	-
การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	23	-	8	15	-
การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน	23	3	11	9	-

จากตาราง 4 พบว่า พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าส่วนใหญ่ มีสมรรถนะที่สามารถพัฒนาสมรรถนะที่อยู่ในระดับสามารถพัฒนาได้ คือ สมรรถนะการจัดการตนเอง, สมรรถนะการคิดขั้นสูง, สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และสมรรถนะที่กำลังพัฒนานักเรียนส่วนใหญ่ คือ สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

ตาราง 5 แสดงผลการประเมินพฤติกรรมรายสมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ ของนักเรียนชั้นป.6

สมรรถนะ	จำนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ได้ระดับผลการประเมิน			
		เริ่มต้น	กำลังพัฒนา	สามารถ	เหนือความคาดหมาย
การจัดการตนเอง	33	-	6	27	-
การคิดขั้นสูง	33	-	21	12	-
การสื่อสาร	33	-	21	12	--
การรวมพลังทำงานเป็นทีม	33	-	10	23	-
การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	33	-	2	31	-
การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน	33	-	18	15	-

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า สมรรถนะที่สามารถพัฒนาได้ คือ สมรรถนะการจัดการตนเอง, สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับสมรรถนะที่กำลังพัฒนา คือ สมรรถนะด้านการคิดขั้น สมรรถนะการสื่อสาร และสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการประเมินโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว (ซีเซะ) ในครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) ในการประเมินความพึงพอใจของครูโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่จัดทำขึ้น ภาพรวมพบว่า ครูมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้จัดการฝึกอบรมและสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกและความชัดเจนของแนวทางการสอนและการประเมินผลในหลักสูตรตามลำดับ ทั้งนี้

เนื่องจากการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรส่งผลดีต่อความพึงพอใจ การที่ครูรู้สึกว่ามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร เป็นไปตามทฤษฎีของ Vygotsky (1978) ซึ่งเน้นถึงการเรียนรู้เชิงสังคมและการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันในกลุ่ม แต่ความไม่ชัดเจนในด้านการฝึกอบรมและการสนับสนุนจากภายนอกเป็นปัจจัยที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นไปตามความสำคัญของการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนหรือครูในบริบทนี้ ขาดการสนับสนุนจากภายนอกอาจส่งผลให้ครูขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรใหม่

2. จากการประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของครูที่ได้รับจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า คะแนนทดสอบหลังการจัดทำหลักสูตรของครูสูงกว่าก่อนการจัดทำหลักสูตร ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดทำหลักสูตรนี้มีผลต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูอย่างชัดเจน โดยเฉพาะครูมีการพัฒนาความรู้การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ในการจัดการเตรียมการสอน การจัดการเรียนรู้และการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ อีกทั้งผลการทดสอบหลังการจัดทำหลักสูตรของครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดทำหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ รสาพร หม้อศรีใจ (2562) ได้ศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาเลือกเสรี สำหรับครูการศึกษา นอกโรงเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านการเรียนรู้ ของผู้เข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรการจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาเลือกเสรี สำหรับครูการศึกษา นอกโรงเรียน ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรการจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาเลือกเสรี สำหรับครูการศึกษา นอกโรงเรียน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 82.81 และมีผู้ที่ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3. จากการประเมินพฤติกรรม (Behavior Evaluation) เพื่อประเมินการนำความรู้และทักษะที่ได้จากหลักสูตรใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการประเมินพฤติกรรม พบว่า ผลการติดตามนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความสามารถในการนำความรู้หรือหลักสูตรใหม่มาใช้ในการสอนในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักการของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2551) และสอดคล้องกับ รัชยา คงขาว. (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาผลการนิเทศติดตามการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) พบว่า ผลการนิเทศส่งเสริมการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ประเมินผลลัพธ์ (Results Evaluation) เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ด้านสมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ พบว่า พบว่านักเรียนชั้น ป.3 จำนวน 5 คน ได้รับผลการประเมินเหนือความคาดหวังในสมรรถนะด้านการสื่อสาร ขณะที่สมรรถนะด้านอื่น ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ

"สามารถ" ยกเว้นด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนที่อยู่ในระดับ "กำลังพัฒนา" สำหรับนักเรียนชั้น ป.6 สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง การทำงานเป็นทีม และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้รับการประเมินในระดับ "สามารถ" ส่วนด้านการคิดขั้นสูง การสื่อสาร และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้รับการประเมินในระดับ "กำลังพัฒนา" จากการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียนชั้นปีที่ 3 และปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความสามารถในสมรรถนะต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป การพัฒนาสมรรถนะที่ครอบคลุมทุกด้านเป็นสิ่งสำคัญ การสนับสนุนและการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับ สุภาลักษณ์ สายคำภา (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถนำกรอบการประเมินนี้ ประยุกต์ใช้ต่อยอดในการประเมินโครงการที่มีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน หรือมีการปรับกรอบการประเมิน ให้ลดประเด็นการประเมินให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้ ผู้ที่สนใจสามารถนำกรอบการประเมินนี้ ประยุกต์ใช้ต่อยอดในการประเมินโครงการที่มีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน หรือมีการปรับกรอบการประเมิน ให้ลดประเด็นการประเมินให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านจำนวนครูและนักเรียน รวมถึงการครอบคลุมโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีบริบทและเงื่อนไขการสอนที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผลการวิจัยมีความทั่วไปและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- รสาพร หม้อศรีใจ. (2562). รายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดทาหนังสือเรียนรายวิชา
เลือกเสรีสำหรับครูการศึกษาออกโรงเรียน. สืบค้น 17 กันยายน 2567, จาก
http://elibrary.nfe.go.th/e_library/ebook/0/ebook/1580095928.pdf
- ระย้า คงขา. (ม.ป.ป.). รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูผู้สอน สู่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้รูปแบบการนิเทศชี้แนะ
และการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring). สืบค้น 17 กันยายน 2567, จาก
<https://www.shorturl.asia/C75lQ>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). หลักสูตรฐานสมรรถนะ. สืบค้น 20 สิงหาคม
2567, จาก <https://www.facebook.com/CBE-Thailand-109070987546747/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). คู่มือการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2565). คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินสมรรถนะของผู้เรียน. กรุงเทพฯ:
อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- สุภาลัย สายคำภา. (2564). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Kirkpatrick, D. L., & Kirkpatrick, J. D. (2006). Evaluating training programs: The four
levels (3rd ed.). Oakland: Berrett-Koehler Publishers.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological
processes. Cambridge: Harvard University Press.